

Nota

Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek

Gent

Ebergiste de Deynestraat
(Prov. Oost-Vlaanderen)

Auteur: Jelle DEFRANCQ, Bert MESTDAGH

Projectcode: 2020A433

Projectcode:	2020A433
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Locatiegegevens:	Gent, Ebergiste de Deynestraat
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	Noordwest: 103795.815,190117.565 Noordoost: 104063.715,190089.744 Zuidwest: 103820.510,189991.274 Zuidoost: 104041.208,190016.907
Kadastergegevens:	Gent, afdeling 8, sectie H, perceel 656 ^e en afdeling 24, sectie B, percelen 12k en 12m
Topografische kaart:	Zie plan in bijlage 1
Begindatum onderzoek:	30/09/2020
Einddatum onderzoek:	07/01/2021
Relevante termen thesauri:	Proefsleuvenonderzoek
Alle betrokken actoren:	Jelle Defrancq (archeoloog), Siel Leemans (archeoloog), Bert Mestdagh (archeoloog), Lisa Weyts (archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVEND GEDEELTE	4
1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.1.1. Inleiding.....	4
1.1.2. Vraagstelling.....	6
1.1.3. Randvoorwaarden	7
1.1.4. Onderzoekstechnieken	7
1.1.5. Geplande werken.....	8
1.2. WERKWIJZE EN STRATEGIE.....	9
1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie.....	9
1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek.....	11
1.2.3. Gebruikt materiaal.....	12
1.2.5. Inbreng specialisten	12
1.3. ASSESSMENT ONDERZOCHE GEBIED	12
1.3.1. Landschappelijke ligging	12
1.3.2. Historische situering.....	13
1.3.3. Archeologisch kader.....	13
2. ASSESSMENTRAPPORT	14
2.1. STRATIGRAFIE	14
2.2. ASSESSMENT SPOREN EN VONDSTEN	18
2.4. ASSESSMENT STALEN	28
2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE	28
3. DATERING EN INTERPRETATIE	29
3.1 GEMOTIVEERDE INTERPRETATIE VAN VONDSTEN EN SPOREN	29
3.2. CONFRONTATIE MET RESULTATEN BUREAUSTUDIE	30
3.4. SYNTHESE	30
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	31
4. POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	33
4.1. AARD VAN DE POTENTIËLE KENNIS	33
4.2. WAARDERING	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4.3. KADER VOOR EXPLOITATIE VOOR POTENTIEEL OP KENNISVERMEERDERING	33
5. SAMENVATTING	34
6. BIBLIOGRAFIE	35
6.1. UITGEGEVEN BRONNEN.....	35
6.2. INTERNETBRONNEN.....	35
6.3. BIJLAGEN.....	36

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

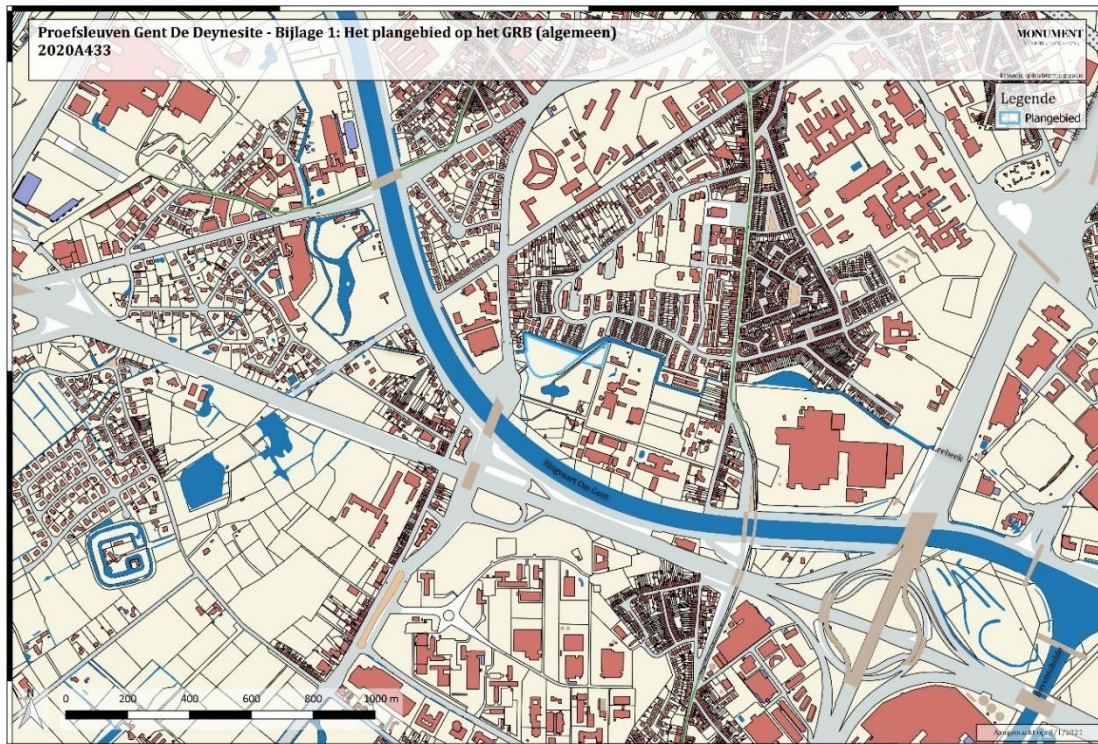
1.1. Onderzoeksopdracht

1.1.1. Inleiding

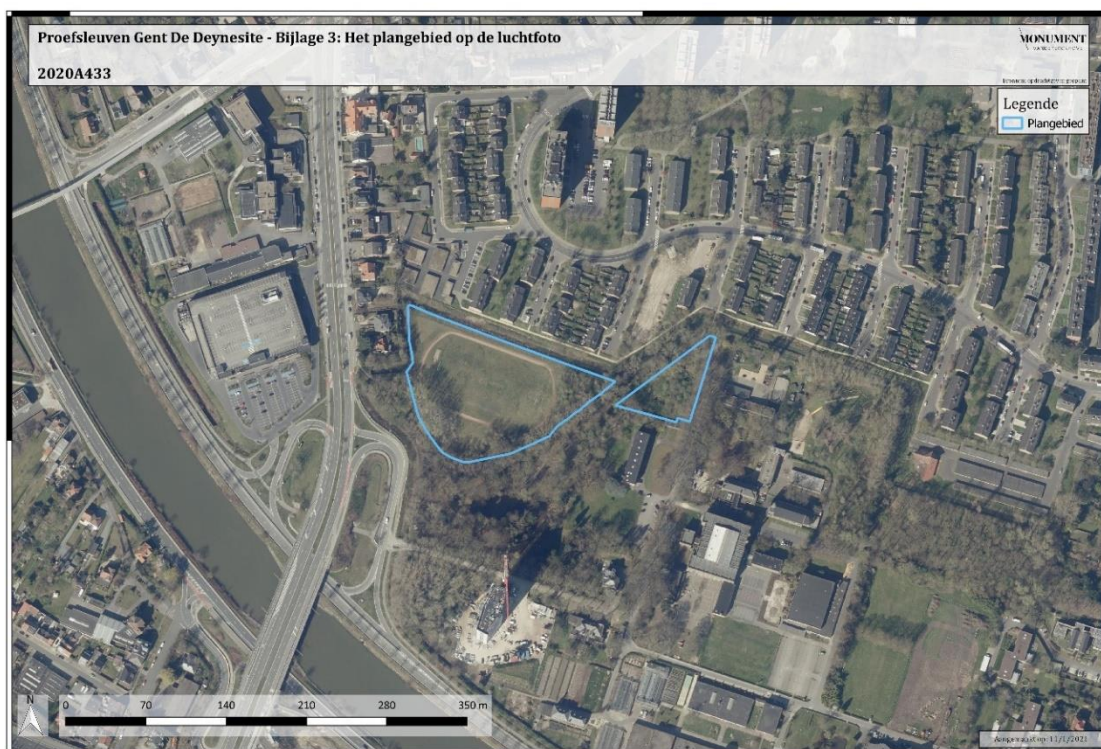
De nota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningaanvraag voor het verkavelen van gronden te Gent op de de Deynesite ter hoogte van de Ebergiste de Deynestraat, waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

In het kader van deze archeologienota werd een bureauonderzoek uitgevoerd¹ (ID 8945 en 2018F100). Tijdens dit bureauonderzoek werd het onderzoeksgebied geografisch, geologisch, historisch en archeologisch gesitueerd aan de hand van reeds bestaande bronnen. Het bureauonderzoek kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet staven waardoor verder archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem werd geadviseerd in de vorm van landschappelijke boringen en een proefsleuvenonderzoek. Deze nota is het verslag van het geadviseerde proefsleuvenonderzoek. Het verslag van de resultaten van de landschappelijke en verkennende boringen is neergeschreven in een apart verslag (2020A141 en 2020D225) dat concludeerde dat geen verder waarderend booronderzoek nodig was maar direct kon overgegaan worden naar proefsleuven. Hierbij werd het volledige plangebied weerhouden voor proefsleuven onderzoek (Figuur 1, Figuur 2).

¹ DEMEULEMEESTER & VERMEERSCH 2018
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8945>

Figuur 1: Plangebied geprojecteerd op GRB.

Figuur 2: Projectie van het plangebied op recente satellietfoto's.

1.1.2. Vraagstelling

De bedoeling van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het plangebied. Hiertoe werden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld²:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het plangebied?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ.

² DEMEULEMEESTER & VERMEERSCH 2018
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8945>

1.1.3. Randvoorwaarden

Zowel het veldwerk als de verwerking en de rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt wanneer de vraagstelling kan beantwoord worden.

1.1.4. Onderzoekstechnieken

Teneinde na te gaan of er archeologische relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt te worden van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven over het volledige projectgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt)³.

Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en zijn dwars op de Leebeek georiënteerd. Op die manier is er het meeste kans om sporen van oude landelijke gebouwen die in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen hoofdzakelijk noordoost-zuidwest zijn georiënteerd, aan te snijden. Er dienen machinaal profielputten aangelegd te worden om zo een duidelijk zicht op de bodemopbouw van het onderzoeksterrein te verkrijgen. Er worden extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters. Op die manier wordt 12,5% van het onderzoeksgebied onderzocht, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken te doen voor het geheel van het terrein. De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk.

.

³ Als men de kosten-baten afweging maakt, is deze methode van proefsleuven het meest aangewezen om archeologische sites op te sporen en te prefereren boven andere systemen. Zie Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48. Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie.

1.1.5. Geplande werken⁴

Het archeologietraject werd opgestart naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag voor een grotendeels onbebouwd terrein in de Ebergiste de Deynestraat te Gent. Het plangebied bestaat uit twee delen. Het westelijke deel heeft een oppervlakte van 1.40ha (14 000m²) en het oostelijke deel is 2845m² groot (totaal ca. 1,7ha). Op het westelijke deel worden door de initiatiefnemer maximaal 70 wooneenheden, waarvan 40 eengezinswoningen en 30 appartementen. De geplande werken bestaan uit aanzienlijke bodemingrepen zoals de aanleg van een wegenis, rioleringen, fundering van wooneenheden, parkeergelegenheid en een groenzone. Dit impliceert een dermate verstoring van het bodemarchief dat potentiële archeologische sporen aangetast of vernield zouden worden.

In het oostelijke deel van het studiegebied zullen studio's met zorgfunctie ingeplant worden. Van deze woningen zij nog geen plannen beschikbaar. Wel is duidelijk dat de aanwezige bomen en vervallen kapel maximaal zullen worden behouden. Ook is hier geen onderkeldering gepland.

In beide zones zullen de geplande werken de ondergrond in grote mate verstoren en aangezien nog niet alle plannen beschikbaar zijn bij dit schrijven wordt hier uitgegaan van een maximale verstoring. Het is hierbij duidelijk dat de geplande werken en reële bedreiging vormen voor het potentieel bewaard bodemarchief.

Figuur 3: De te realiseren situatie binnen het plangebied.

1.2. Werkwijze en strategie

1.2.1. Beschrijving en motivering onderzoeksstrategie

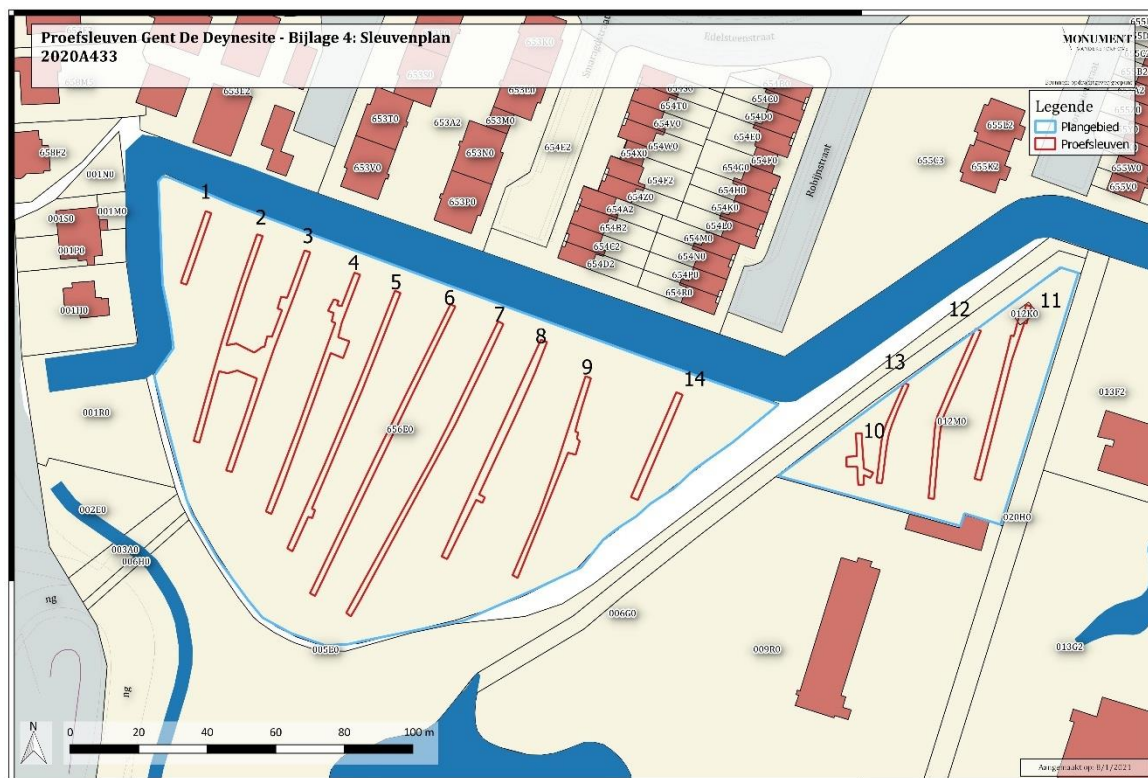
Bij uitvoeren van de proefsleuven werd de grond gescheiden afgegraven (teelaarde, moederbodem) en gestockeerd naast de sleuf. In overleg met de opdrachtgever werden grote puinfragmenten langs de kant gestockeerd. Het dichten gebeurde op een dergelijk manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt. Er werden enkele fruitbomen verwijderd om op vraag van de bouwheer de wortels van een aanpalende en te behouden bomenlaan te vrijwaren.

Op het terrein werden veertien noordoost-zuidwest georiënteerde sleuven uitgegraven van ca. 2m breed (Figuur 4). Deze kregen opeenvolgende sleufnummers (1 tot en met 14). De onderlinge afstand bedraagt ca. 13m. Op basis van de aangetroffen sporen werden enkele bijkomende kijkvensters uitgegraven.

Via de beschreven methodiek werd in totaal 1627m² verdiept tot op het archeologisch relevante niveau (zie onderstaande tabel). Dit betekent dat ca. 10% van het terrein archeologisch werd getoetst werd (inclusief kijkvenster). Hiermee werd aan het oppervlaktecriterium voldaan. Verspreid over het plangebied werden elf bodemprofielen geregistreerd. Er werd hierbij rekening gehouden om deze profielen zo goed mogelijk te spreiden en te plaatsen in een representatieve ondergrond.

Sleufnummer	Oppervlakte
1	45m ²
2 (+KV)	169m ²
3	129m ²
4 (+KV)	172m ²
5	144m ²
6	162m ²
7	163m ²
8	147m ²
9	145m ²
10	40m ²
11	105m ²
12	88m ²
13	49m ²
14	69m ²
Totaal	1627m²
%	10%

Tabel 1: overzicht van de sleuven en hun oppervlaktes

Figuur 4: Inplantingsplan van de proefsleuven geprojecteerd op het GRB.

1.2.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het terreinwerk werd uitgevoerd in twee fasen. De eerste fase vond plaats op woensdag 30 september en donderdag 1 oktober 2020. Veldwerkleider was Jelle Defrancq, bijgestaan door archeoloog-assistent Lisa Weyts. De tweede fase vond plaats op donderdag 7 januari 2021. Veldwerkleider was Bert Mestdagh, bijgestaan door Siel Leemans (assistent-archeoloog). Na het afronden van de veldfase, werden de sleuven terug gedicht, waarbij rekening werd gehouden met de oorspronkelijke bodemopbouw.

Figuur 5: Sfeerbeeld uit de tweede fase van het vooronderzoek (oostelijke zone).

1.2.3. Gebruikt materiaal

Voor het uitgraven van de proefsleuven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau. Dit gebeurde steeds onder begeleiding van de veldwerkleider om te verzekeren dat de juiste diepte werd bekomen. De archeologische sporen werden proper gemaakt en van een uniek spoornummer voorzien. Elk spoor is (voorzien van een schaallat, een noordpijl en een fotobordje) gefotografeerd. Op dit bordje is de projectcode (**GEDE20** en **2020A433**), het sleufnummer (**SL1** tot **SL14**) en het spoornummer weergegeven. Vervolgens werden de verschillende sporen ingemeten met een GPS-toestel. Ook de sleufwanden en hoogtes werden door middel van dit toestel geregistreerd. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw, werden verspreid over het terrein elf bodemprofielen zichtbaar gemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op schaal 1:20. De foto's werden gemaakt met een Nikon van het type Coolpix waterproof 18m/59ft Shockproof 2m 6.6ft met optical zoom 4.3-21.5mm 1:2.8.

1.2.5. Inbreng specialisten

Aardkundige Pierre Legrand gaf advies bij de interpretatie van de bodemprofielen.

1.3. Assessment onderzochte gebied

1.3.1. Landschappelijke ligging

Gent is gelegen in de noordelijke laagvlakte van België. De stad is ontstaan aan de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. Het grootste deel van de stad wordt gekenmerkt door een vochtige dalbodem. In deze dalbodem zijn een aantal hoger gelegen zandheuvelds bewaard gebleven. De hoogste plaats in Gent is de zandige Blandinusberg (+29m TAW), een langwerpige heuvel die als een restant van een oude tertiaire of pleistocene schiervlakte moet worden beschouwd.

Het projectgebied bevindt zich ten zuiden van de Blandinusberg en ligt op ca. 1,80 km ten westen van de huidige loop van de Schelde en op ca. 170m ten noorden van de Ringvaart. In het noorden grenst het projectgebied aan de Leebeek. Het projectgebied is gelegen in de alluviale vlakte van de Schelde en enkele lager gelegen meersen. Het projectgebied zelf is relatief vlak en uitgesproken lager gelegen dan de woonzone ten noorden.

Voor meer informatie zie hoofdstuk 2.1. in het verslag van resultaten bureaustudie (2018F100)⁵.

⁵ DEMEULEMEESTER & VERMEERSCH 2018
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8945>

1.3.2. Historische situering

Het projectgebied ligt ten zuiden van de oude stadskern, buiten de muren van de stadsomwalling. Ten zuiden van de hoger gelegen Blandijnberg is een agrarisch gebied gelegen op een hoger gedeelte in het landschap. Dit gebied wordt omgeven door de alluviale vlakte van de Schelde en enkele lager gelegen meersen.

Op de kaart van Villaret (1745-1748) en de kaart van Ferraris (1771-1778) is te zien dat bijna het volledige projectgebied in een bosrijk gebied ligt ten westen van een invalsweg die richting het centrum van Gent loopt. Op de kaart van Popp, wordt het projectgebied afgebeeld als een lege zone. Net ten zuiden grenst het projectgebied aan een site die gekend staat als de blanchisserie (blekerij). Dit staat ook zo weergegeven op de kaart Atlas der Buurtwegen. Op de topografische kaart Vandermaelen bevindt het projectgebied zich in een bosrijk gebied. De blanchisserie ten zuiden van het projectgebied heeft plaatsgemaakt voor het Campement à Mme La Ve Merry. In 1950 begon men met de aanleg van de Ringvaart waardoor het gebied ten zuiden werd afgesneden van Zwijnaarde.

Voor meer informatie zie hoofdstuk 2.2. in het verslag van resultaten bureaustudie (2018F100)⁶.

1.3.3. Archeologisch kader

In en rond de directe omgeving van het projectgebied zijn er maar een beperkt aantal archeologische gegevens gekend. Het gebrek aan archeologische informatie is waarschijnlijk geen weergave van de werkelijke toestand van het bodemarchief, maar eerder het gevolg van de combinatie van een onvolledig aangevulde archeologische inventaris met een laag aantal archeologische onderzoeken

Voor meer informatie zie hoofdstuk 2.3. in het verslag van resultaten bureaustudie (2018F100)⁷.

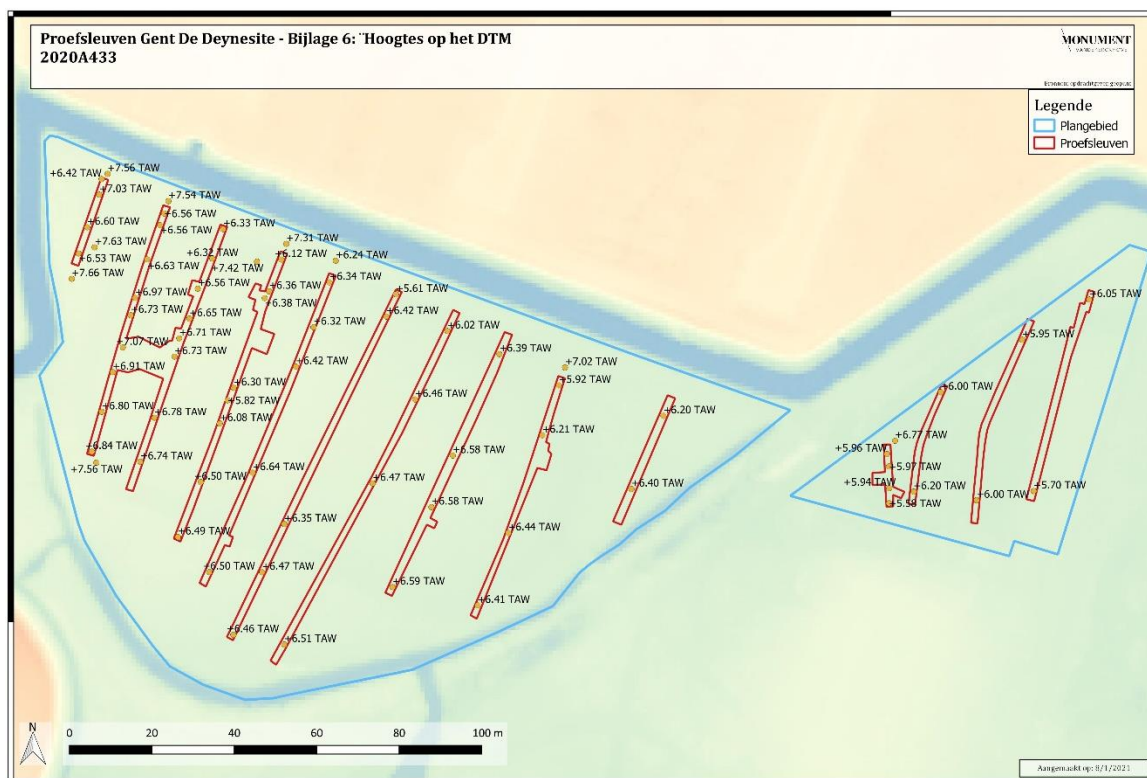
⁶ DEMEULEMEESTER & VERMEERSCH 2018
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8945>

⁷ Ibidem.

2. ASSESSMENTRAPPORT

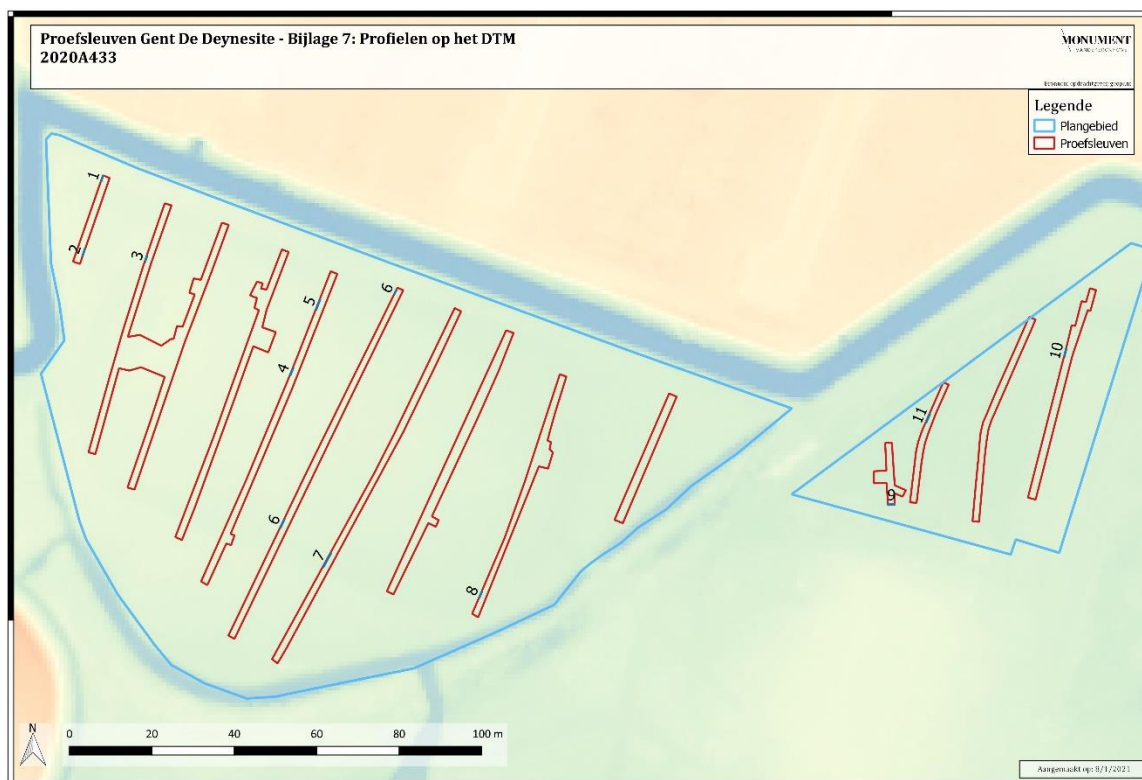
2.1. Stratigrafie

Het plangebied ligt ten zuiden van de stadskern van Gent, maar maakt deel uit van de verstedelijkte agglomeratie. Onmiddellijk ten zuiden ervan ligt de Ring (R4) met aansluitend de Ringvaart. Het plangebied staat op de bodemkaart gekarteerd als bebouwd zone ('OB'). In de ruime omgeving van het projectgebied komen natte kleigronden (type Efp en Eep), vochtige zandgronden (type Scc(h), Sdc en Sdp), natte zandgronden (type Sep), natte zandleemgronden (Pep) en vochtige zandleemgronden (Pdp). Op basis van de landschappelijke boringen en het proefsleuvenonderzoek werd een (matig natte) zandleembodem aangetoond binnen het plangebied (zie verder). Het reliëf binnen het plangebied werd in het recente verleden sterk gemanipuleerd. In de westelijke zone werd een voetbalveld met een omlopende loop piste ingericht. Daarrond werden enkele bermen opgeworpen en grachten uitgegraven. Ook de oostelijke zone had een overwegend vlak niveau. Hier werd eerder een boomgaard ingericht. Het maaiveld bevindt zich in deze zones respectievelijk op +7,55m TAW en +6,77m TAW. Het archeologische vlak bevond zich ca. 70cm tot 1m onder het maaiveld. Dat maakt dat in de westelijke zone het archeologisch relevante vlak zich meestal op ca. +6,4m tot +6,5m TAW en in de oostelijke zone op ca. +6m TAW.

Figuur 6: Projectie van de ingemeten hoogtes (in TAW) op het DTM.

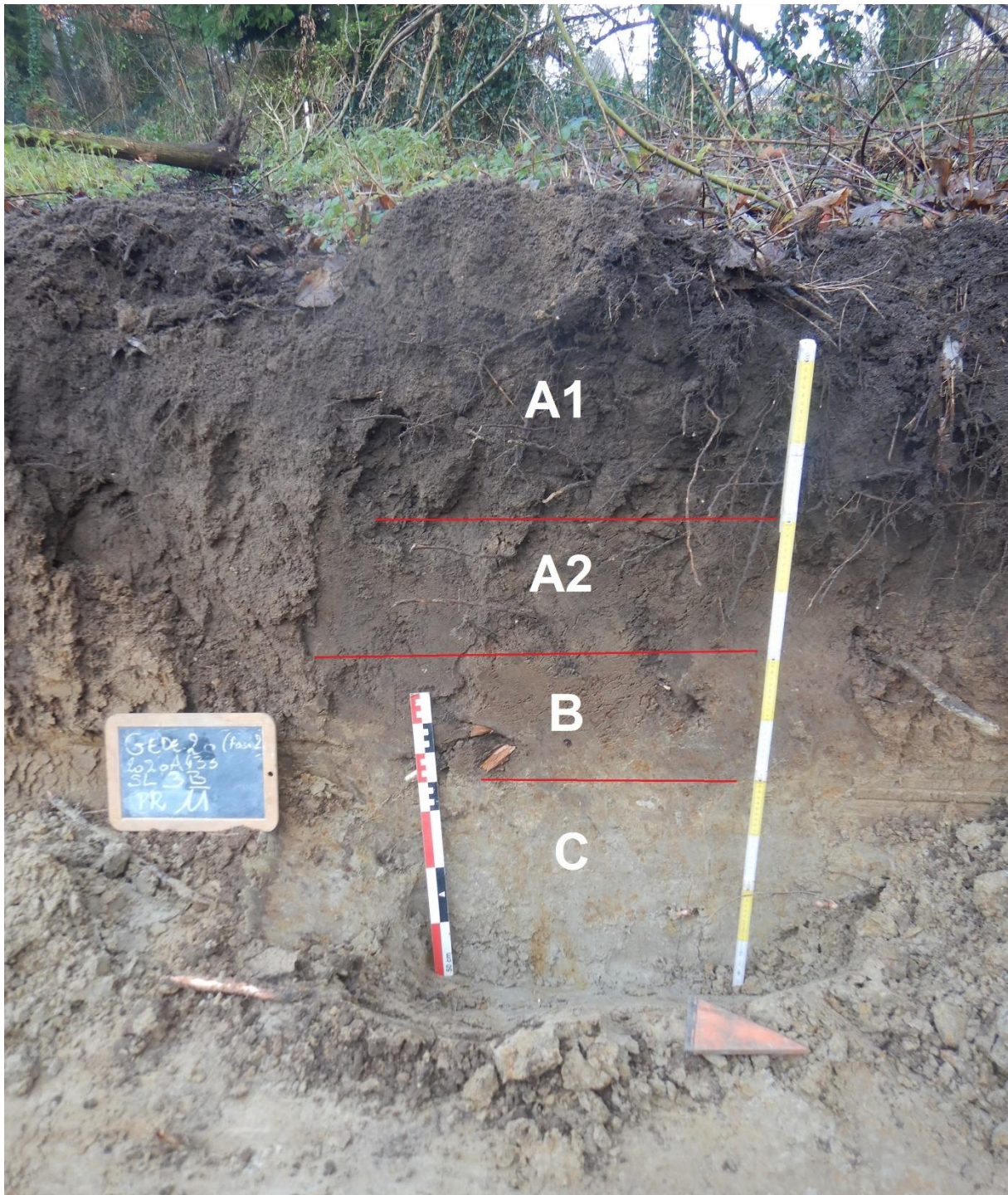
Om de bodemopbouw binnen het plangebied te registreren, werden verspreid over het terrein elf bodemprofielen onderzocht. Hieronder worden twee representatieve voorbeelden beschreven.

Figuur 7: Situering van de profielen op het sleuvenplan.

In de oostelijke zone van het plangebied werden twee bodemprofielen geregistreerd. Profiel 11 geldt er als referentieprofiel (Figuur 8). Dit profiel bestaat uit een opeenvolging van een dikke Ap-horizont (1 en 2), gevolgd door een B- en C-horizont (zie onderstaande tabel). Alle horizonten bestaan uit zandig leem.

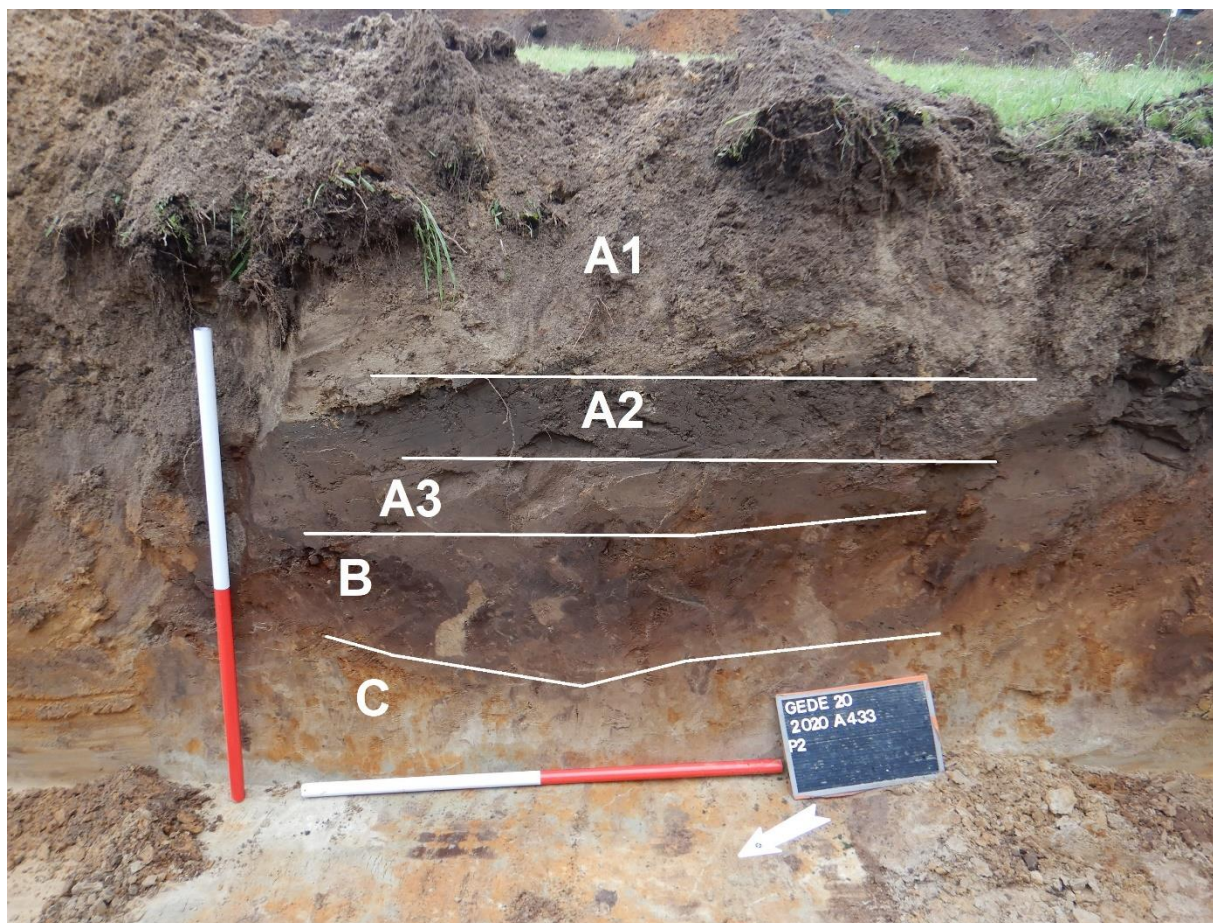
Horizont	Omschrijving	Uitzicht	Bovengrens (cm)
Ap1	Ploeg/boslaag	Homogeen donkerbruin erg organisch pakket (inclusief plantenmateriaal en doorworteling)	0
Ap2	Ploeglaag	Homogeen donkerbruin organisch pakket (inclusief doorworteling)	50
B	Accumulatielaag	Homogeen lichtbruin pakket	70
C	Onverstoorde laag	Heterogeen geelbruin/geelgrijs pakket	90

Figuur 8: Profiel 11 in sleuf 11.

In het zuiden van proefsleuf 1 werd profiel 2 geregistreerd (het westelijke uiteinde van het plangebied; Figuur 9). Ook hier zijn verschillende A-horizonten herkend. De B-horizont lijkt er een accumulatielaag die in verband gebracht kan worden met podzolvorming. De bovenliggende E-horizont die daarbij aanwezig zou moeten zijn, is echter niet bewaard. Onder de B-horizont is een zandige C-horizont aanwezig. Voor meer details, zie onderstaande tabel.

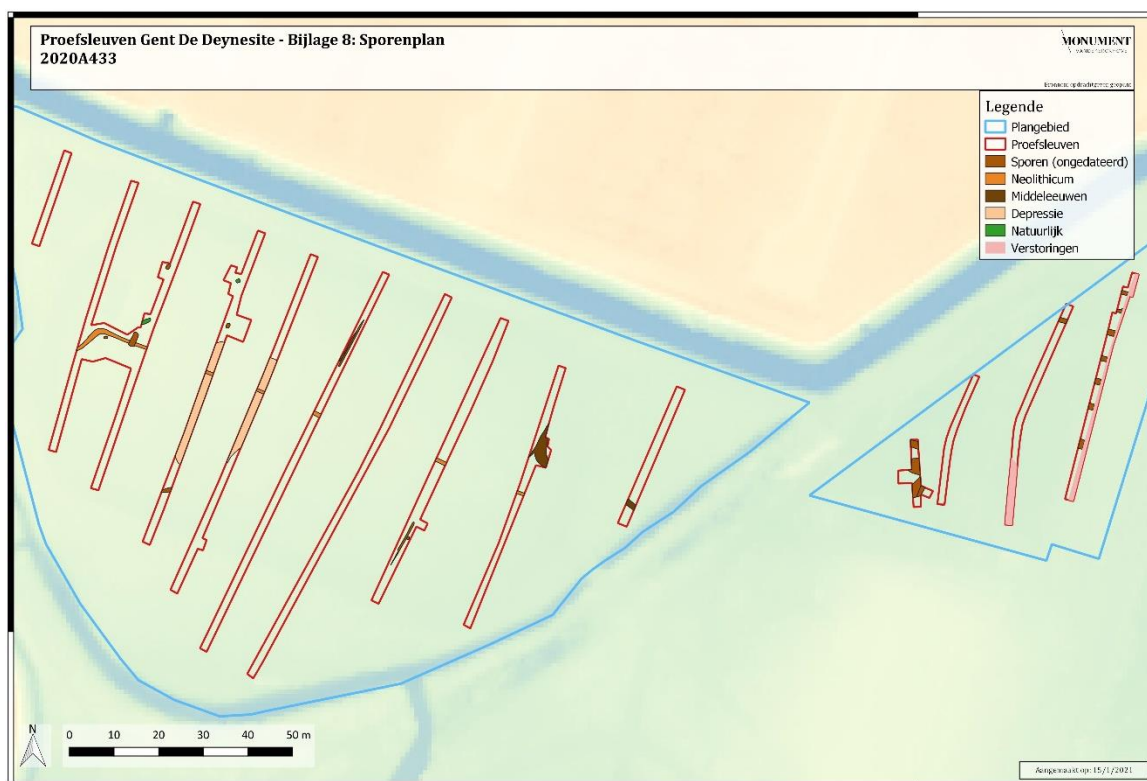
Horizont	Omschrijving	Uitzicht	Bovengrens (cm)
Ap1	Ploeglaag	Homogeen vrij grijsbruin (inclusief worteling)	0
Ap2	Ploeglaag	Homogeen donker bruingrijs organisch pakket	45
B	Accumulatielaag	Heterogeen paarsbruin pakket	65
C	Onverstoorde laag	Heterogeen geelbruin/geelgrijs pakket	100

Figuur 9: Profiel 2 in het zuiden van sleuf 1.

2.2. Assessment sporen en vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden drieëndertig archeologische sporen aangeduid. Dit betekent niet dat er evenveel archeologische contexten zijn gevonden. Enkele contexten kregen namelijk in verschillende sleuven een ander spoornummer. Het gaat om greppels en lijnelementen, een depressie en diverse kuilen of uitgravingen. Vermoedelijk gaat het hier om een elftal verschillende contexten (Figuur 10). Hieronder wordt een overzicht en korte beschrijving gegeven van de aangetroffen archeologische sporen. Indien binnen een context vondsten werden aangetroffen, zijn deze aansluitend beschreven.

Figuur 10: Het sporenplan.

In de westelijke zone is een greppel aangetroffen die in verschillende sleuven werd herkend (S10, S11, S18, 26 en S32; Figuur 11 en Figuur 12). De greppel heeft overwegend een noordwest-zuidoost oriëntatie, maar ter hoogte van de westelijke rand van het plangebied is een hoek richting het zuidwesten vastgesteld. De breedte van deze context is ca. 50cm. De vulling is zandig, heeft een grijze kleur en is sterk uitgeloozd. Afhankelijk van de sleuf is deze donkerder en bruiner of bleker en grijzer. Waar de greppel een hoek maakt is aardewerk ingezameld (INR1; Figuur 13). Het gaat om zes scherven, waarvan drie bodemfragmenten (wijzend op een vlakke bodem) en drie wandscherven zijn. Ze hebben een vrij hard baksel waaraan vuursteen en mica als verschraling werd toegevoegd. De wanden hebben een donkergrijze kleur, de kern van de scherven is iets bleker een eerder grijsbruin en beige van kleur.

Figuur 11: Kijkvenster op greppel S10.

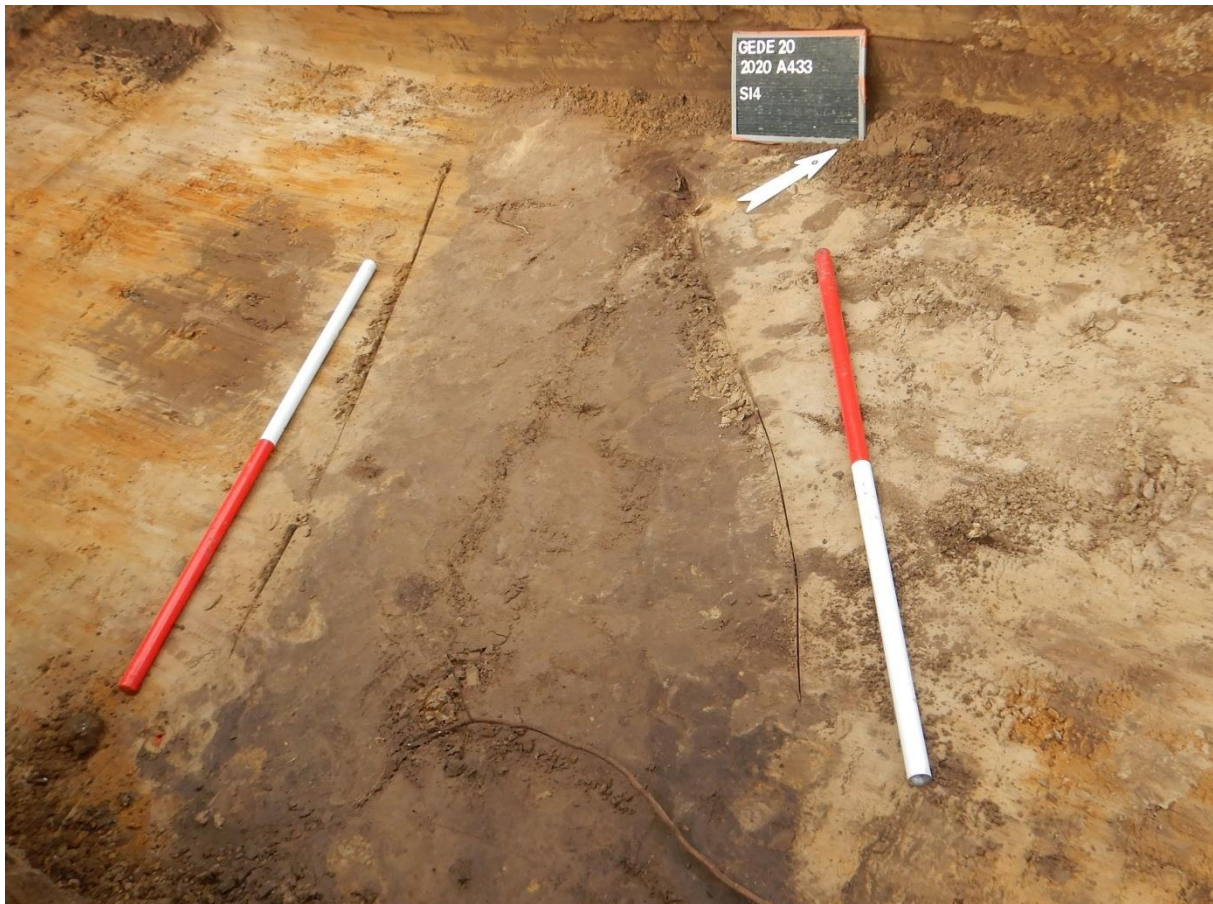
Figuur 12: Greppel S32 in sleuf 8.

Figuur 13: Vuursteenverschraald aardewerk uit greppel S10.

Greppel S14 heeft een oost-west oriëntatie, maar kon slechts in één sleuf worden herkend (proefsleuf 4; Figuur 14). De greppel heeft een donkerbruine organische vulling en tekende zich scherp af op de C-horizont.

Eveneens in de westelijke zone zijn enkele korte, ondiepe en vage lijnsporen geregistreerd (S27/S28 en S31). Het is onduidelijk of dit greppels zijn of ze een andere interpretatie hebben. Een coupe op spoor S31 toonde alvast geen profiel.

Figuur 14: Greppel S14 in sleuf 4.

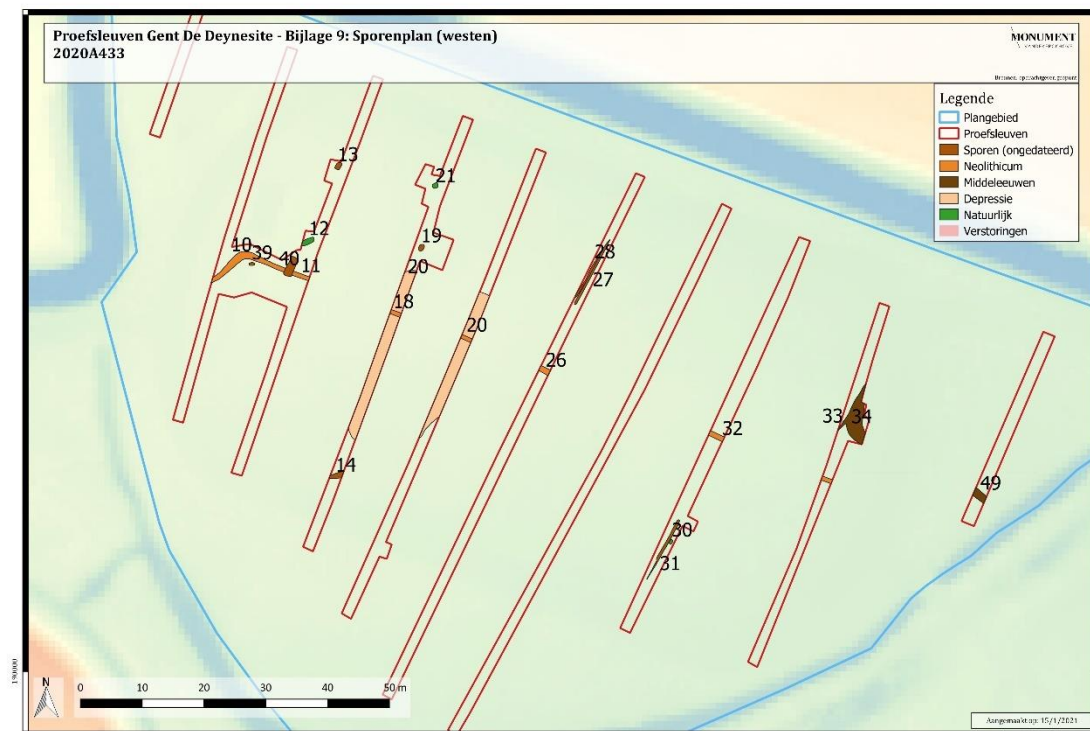
Greppel S34 heeft in tegenstelling tot de andere greppels geen recht verloop, maar draait vanuit noordelijke richting af naar het oosten (Figuur 15). Mogelijk is greppel S49 in de aansluitende sleuf het vervolg van dit spoor. In het westen sluit een smalle greppel aan bij dit spoor (S33). De vulling van beide sporen is homogeen lichtgrijs en is licht uitgeloozd. Uit de vulling van greppel S33 werd een uit grijs aardewerk ingezameld (INR2; Figuur 16). Dit is vrij massief en de onderzijde is afgevlakt. Waarschijnlijk is het afkomstig van een grape.

Figuur 15: Context S34 met onderaan de aangehechte greppel S33.

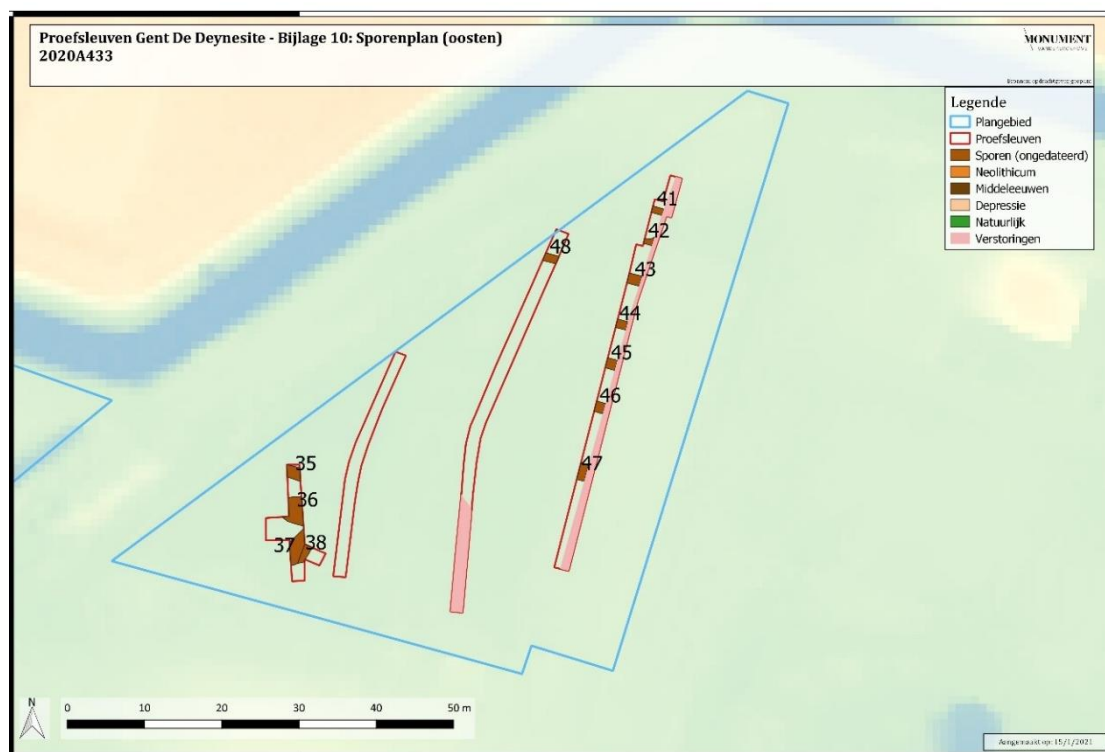

Figuur 16: Voetje in grijs aardewerk.

Figuur 17: De westelijke zone van het onderzochte terrein.

In de oostelijke zone werden zeven greppels met een noordwest-zuidoost oriëntatie gevonden (proefsleuf 11; Figuur 18 en Figuur 19). Waarschijnlijk mondden ze oorspronkelijk uit in een haakse gracht op de rand van het plangebied. Op de vermoedelijke locatie ervan werd echter enkel een puinpakket gevonden. Het geeft aan dat deze gracht waarschijnlijk met puin werd gedempt. Door het ontbreken van deze greppels (met uitzondering van greppel S48) in de aansluitende sleuven kan worden aangenomen dat dit erg korte en/of ondiepe greppels waren. De breedte ervan bedraagt ca. 50cm. De greppels hebben een grijsbruine, licht organische vulling en zijn scherp afgelijnd. Vondstmateriaal werd er niet in aangetroffen.

Figuur 18: De oostelijke zone van het onderzochte terrein.

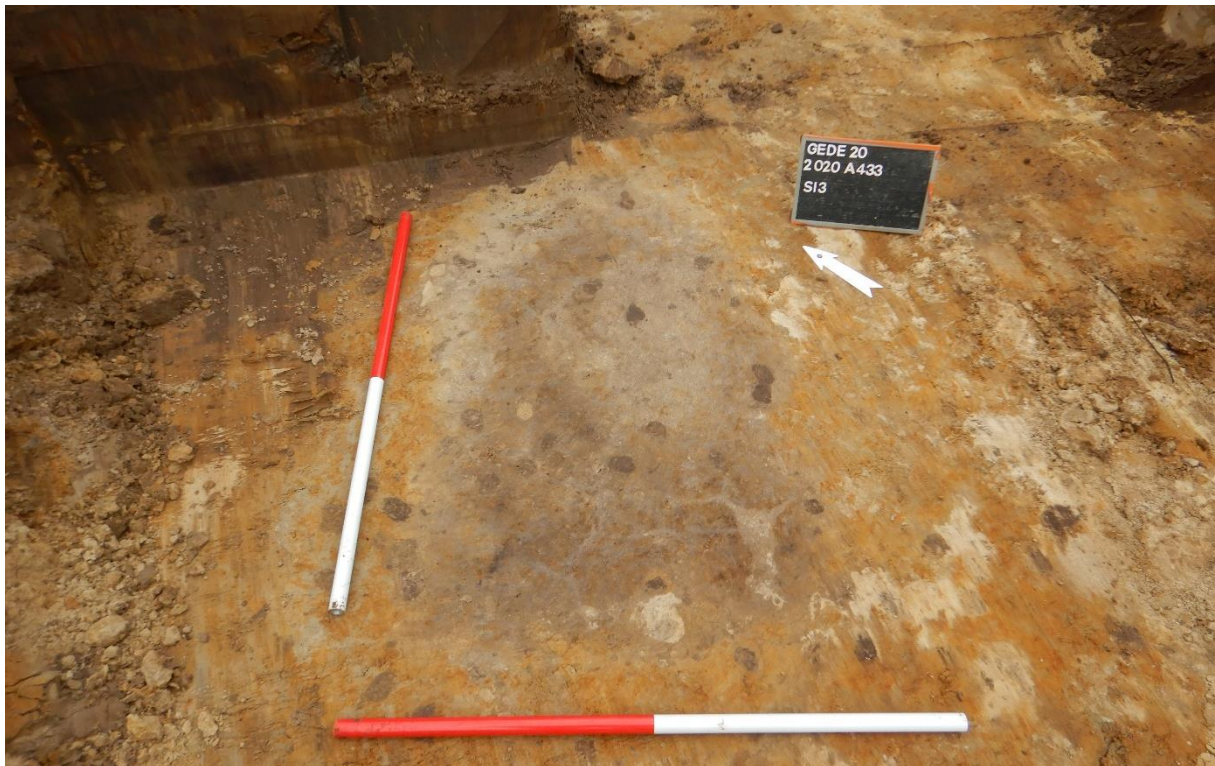
Figuur 19: Noordelijke deel van het sleuf 11 met greppels en een mogelijk gedempte gracht.

In proefsleuven 4 en 5 werd een groot pakket gevonden (S20; Figuur 20). Dit heeft een breedte (noord-zuid) van minstens 30m. De afstand tussen het oostelijke en westelijke uiteinde kon niet bepaald worden, maar bedraagt meer dan 15m. Het pakket heeft een gereduceerde blauwgrijze kleur met oranjegele zones. Mogelijk gaat het om depressie die geleidelijk opgevuld raakte. Dit pakket wordt oversneden door de uitgeloopte greppel (S10-S32) en is dus ouder. Archeologische indicatoren zijn hierin niet herkend.

Figuur 20: Depressie S20 in sleuf 4.

Tijdens het onderzoek werden enkele (mogelijke) kuilen gevonden. Kuil S13 heeft een grijze vulling met een bruine zone (Figuur 21). Op het archeologische vlak tekent het spoor zich af als een afgeronde rechthoek met zijden van ca. 80cm op 100cm. Van contexten S19 is het onduidelijk of het om een kuil gaat of een spoor met een natuurlijke oorsprong. In het kijkvenster die een dwarssleuf vormt tussen sleuf 2 en 3 werd eveneens een kuil (S40) een paalspoor (S39) aangetroffen.

Figuur 21: Kuil S13 op het archeologische vlak (sleuf 3).

In proefsleuf 10 werden een viertal (onregelmatige) uitgravingen gevonden. De meeste zijn duidelijk en scherp afgelijnd. Een concrete interpretatie kon niet gegeven worden aan deze contexten.

Tot de natuurlijke (of bodemkundige) sporen behoort onder meer windval S12 (Figuur 22). Ook sporen S21 en S30 werden geïnterpreteerd als sporen van niet-menselijke oorsprong.

Figuur 22: Windval S12 (sleuf 3).

2.4. Assessment stalen

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

3. Datering en interpretatie

3.1 Gemotiveerde interpretatie van vondsten en sporen

Het archeologisch onderzoek leverde binnen het volledige plangebied archeologische sporen op uit verschillende perioden. Het oudste spoor is een greppel die de volledige westelijke zone, van het noordwesten naar het zuidoosten, doorsnijdt. In het westen werden enkele scherven ingezameld die kenmerken vertonen van (laat-/finaal-) neolithisch aardewerk (voornamelijk de vuursteenverschraling en de vlakke bodem laten deze interpretatie toe). Met de nodige voorzichtigheid wordt deze greppel daarom in het neolithicum gedateerd. Omdat de scherven slechts op één plaats zijn gevonden, is het echter niet volledig uit te sluiten dat het om (intrusief) opgespit materiaal kan gaan. Door het ontbreken van gelijktijdige sporen is het moeilijk een interpretatie en verwachtingspatroon op te maken of te onderbouwen. Tot de opties behoort een greppel die een bewoningsareaal afbakende. Dat wordt versterkt door de hoek die de greppel maakt in het westen. Ook de mogelijkheid van een afwateringsgreppel of het visualiseren van een grens, behoort tot de mogelijkheden.

In het oosten van de westelijke zone werd (waarschijnlijk over twee sleuven; SL9 en SL14) een context uit de (late) middeleeuwen gevonden. De aanwijzing vormt een voetje van een grape. Een greppel uit de middeleeuwen is, door het ontbreken van andere sporen uit deze periode, waarschijnlijk te interpreteren als een *off-site* fenomeen. Dit betekent dat deze context geen direct verband houdt met een dense site, maar een aanwijzing is voor een cultuurlandschap binnen het plangebied. De sporen in de oostelijke zone zijn waarschijnlijk allemaal van een jongere datum. Zo kunnen de greppels in sleuf 11 geïnterpreteerd worden als postmiddeleeuwse ontwateringsgreppels. Ze moesten de zone droog houden en waterden vermoedelijk af richting een bredere gracht (oostwaarts) die in een recent verleden met puin opgevuld werd.

3.2. Confrontatie met resultaten bureaustudie

Uit de bureaustudie was gebleken dat geen concrete gegevens bekend waren over plangebied die ouder waren de Ferrariskaart (ca. 1770). Wel vormt de aangrenzende Leebeek een belangrijke parameter om menselijke aanwezigheid gunstig te bevorderen vanaf de prehistorie. Vanuit die optiek is het vaststellen van een mogelijk neolithische greppel en (laat) middeleeuwse *off-site* fenomenen geen verrassing.

3.4. Synthese

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige vergunning te Gent De Deyne werd een archeologische prospectie met ingreep in de bodem in de vorm van een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Het terrein werd eerder ingrijpend ingericht (o.a. met een voetbalveld en atletiekpiste) waardoor geen relevant reliëf bewaard bleef. Het maaiveld bevindt zich op een hoogte van ca. +7,55m TAW (westelijke zone) en +6,77m TAW (oostelijke zone). Het archeologische niveau is ca. 70cm tot 1m dieper vastgesteld.

Het archeologisch vooronderzoek bracht een beperkte hoeveelheid archeologisch sporen aan het licht. Het meest interessant is een potentiële (laat-) neolithische greppel. Door het ontbreken van gelijktijdige sporen kon vooralsnog echter geen concrete informatie over een eventueel uitgebreidere neolithische site worden verkregen.

Een middeleeuwse greppel en verschillende postmiddeleeuwse afwateringsgreppels werden als *off-site* fenomenen geïnterpreteerd.

Ondanks de beperkte aanwezigheid van archeologische resten binnen het plangebied wordt het opportuun geacht verder onderzoek uit te voeren op de locatie op en rond de Neolithische greppel. Het zeldzame karakter van sporen uit het Neolithicum dringt aan op verder archeologisch onderzoek in de vorm van een vlakdekkende opgraving (zie ook het programma van maatregelen).

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

Het vooropgestelde doel van het archeologisch onderzoek is te achterhalen of archeologische sporen en structuren herkend kunnen worden binnen het plangebied. Hiertoe werden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld⁸:

- **Zijn er archeologische sporen aanwezig?**

Tijdens het archeologisch vooronderzoek werden verschillende archeologische sporen aangetroffen. Deze dateren uit verschillende perioden. Het oudste spoor is een greppel die mogelijk dateert uit het neolithicum. Andere sporen konden evenwel niet aan deze fase gelinkt worden. Ook uit de (late) middeleeuwen en de postmiddeleeuwse periode zijn sporen aangetroffen. Hier gaat het echter waarschijnlijk om *off-site* fenomenen.

- **Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?**

Over het algemeen zijn de sporen goed bewaard en goed leesbaar op (meestal) zandige ondergrond.

- **Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?**

Er kon over de verschillende sleuven heen meermaals de Neolithische greppel worden aangesneden.

- **Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?**

De sporen dateren uit verschillende perioden: (waarschijnlijk) het neolithicum, de (late) middeleeuwen en de post-middeleeuwse periode.

- **Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?**

Er zijn geen sporen van artisanale activiteiten aangetroffen.

- **Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?**

Er zijn onvoldoende sporen gevonden om een link te kunnen leggen tussen deze sporen en het landschap. Er kan enkel gewezen worden op de gunstige landschapspositie van het plangebied met een relatief droge ondergrond aansluitend bij de Leebeek.

⁸ DEMEULEMEESTER & VERMEERSCH 2018
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8945>

- **Is er een archeologische site aanwezig binnen het plangebied?**

Binnen het plangebied is een archeologische site aanwezig. Gezien de verwachte Neolithische datering bevindt zich binnen het plangebied vermoedelijk een waardevolle site.

- **Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?**

De geplande werken zullen een vernieling van het archeologisch archief met zich meebrengen. In dit opzicht kan niet gegarandeerd worden dat de aanwezige archeologische site in situ bewaard kan blijven, waardoor verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is teneinde deze waardevolle site te registreren voorafgaand aan de vernieling.

4. Potentieel op kennisvermeerdering

4.1. Aard van de potentiële kennis en waardering

Ondanks de lage sporendensiteit wordt kenniswinst bij verder onderzoek als aanzienlijk ingeschat. De aanwezigheid van een mogelijke (laat-) neolithische greppel duidt alvast op de aanwezigheid van een archeologische site uit deze archeologisch weinig vastgestelde historische periode.

4.2. Kader voor exploitatie voor potentieel op kennisvermeerdering

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

5. Samenvatting

In het kader van de geplande ontwikkeling van de De Deynesite in Gent, werd na een uitgebreide bureaustudie (ID 8945 en 2018F100) een archeologisch traject uitgerold. Dit ging van start met de eerder uitgevoerde landschappelijke en verkennende boringen (2020A141 en 2020D225) en mondde uiteindelijk uit in deze prospectie door middel van proefsleuven.

De totale oppervlakte van het onderzochte terrein bedraagt ca. 1,7ha. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn veertien parallelle sleuven en meerdere kijkvensters uitgegraven. Zo is in totaal 1627m² verdiept tot op het archeologisch relevante niveau. Er werden elf bodemprofielen geregistreerd om de bodemopbouw te begrijpen. Dit toonde op de locaties met een intacte bodemopbouw een opeenvolging van een A-, B- en C-horizont.

Verspreid over het onderzochte terrein werden een beperkt aantal sporen herkend. Het gaat om greppels, kuilen en een depressie. Een mogelijk (laat-) neolithische greppel doorsneed de westelijke zone van het plangebied. Ondanks de lage sporendensiteit wordt kenniswinst bij verder onderzoek als aanzienlijk ingeschat. De aanwezigheid van de mogelijke (laat-) neolithische greppel duidt alvast op de aanwezigheid van een archeologische site uit deze archeologisch weinig vastgestelde historische periode. Bijgevolg wordt verder archeologisch onderzoek geadviseerd binnen het plangebied (zie ook het programma van maatregelen).

6. BIBLIOGRAFIE

6.1. Uitgegeven bronnen

- Demeulemeester L. en Vermeersch J. 2018. Archeologienota Gent De Deynesite – Broeders van Liefde (prov. Oost-Vlaanderen). Verslag van resultaten. Bureauonderzoek, Archeologienota's Monument Vandekerckhove, Ingelmunster (ID 8945 en 2018F100).

6.2. Internetbronnen

- www.inventaris.onroenderfgoed.be
- www.geopunt.be
- www.ngi.be
- <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/8945>
- onderzoeksbalans.onroenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/metaaltijden/bronnen/archeologisch/begraafplaatsen

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:
<http://www.monarcheo.be/web/monument/archeologie/home/home>

6.3. Bijlagen

- Bijlage 1: Plangebied op het GRB (algemeen)
- Bijlage 2: Plangebied op het GRB (detail)
- Bijlage 3: Plangebied op de luchtfoto
- Bijlage 4: Sleuvenplan
- Bijlage 5: Het plangebied op het DTM
- Bijlage 6: Hoogtes op het DTM
- Bijlage 7: Profielen op het DTM
- Bijlage 8: Sporenplan
- Bijlage 9: Sporenplan westen
- Bijlage 10: Sporenplan oosten
- Bijlage 11: Sporenlijst
- Bijlage 12: Inventarislijst
- Bijlage 13: Fotolijst
- Bijlage 14: Referentieprofiel